

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā... 2
- Pašiem sava dabīgā plava... 2
- Jauni MK noteikumi par reliģisko organizāciju grāmatvedību... 4
- "Augu spēks" – dabīga alternatīva... 6
- Dārzeņu ražošanas un nezāļu menedžments vasaras otrajā pusē... 8
- Noskaidroti LLKC labākie biroji 2021. gadā... 9

Foto: Uģis Avots

AKTUALITĀTES

LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja Elīna Ozola, atklājot jauno "Laukiem būt!" logo

KONKURSS "LAUKIEM BŪT!" SVIN DESMIT GADU JUBILEJU

Arī turpmāk konkurss "Laukiem būt!" aicinās jauniešus sākt savu biznesu laukos, nepieciešamās zināšanas apgūstot LLKC rīkotajās mācībās. Šādu solījumu nule nosvinētajā konkursa desmitajā jubilejā izteica LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis. Konkursa turpmāku pastāvēšanu apliecina arī jauna vizuālā identitāte.

Todien pagalmā pie LLKC ēkas Ozolniekos bija pārtapis viegli vasarīgas dārza ballītes noskaņās. Starp ābelēm pulcējās iepriekšējo gadu konkursa uzvarētāji, dalībnieki un viņu mentori, kā arī sadarbības partneri, baudot gardus kokteiļus, kurus gatavoja pasākuma vadītājs Agris Starts, pasniedzējs un no darba brīvajā laikā – bārmenis: "Cilvēkiem savus mērķus ir krietni vieglāk sasniegt, ja blakus

ir atbalstoši cilvēki un radoša vide, kurā valda empātija, cieņa un pozitīvas komunikācijas iemaņas."

Tieši radošums un atbalsts ir tas, kas konkursa dalībniekiem šo desmit gadu laikā visvairāk palīdzējis noticēt savai idejai un to īstenot. "Business nav nekāda sviestmaize. Bizness ir gan augšupejas, gan sadegusi produkcija," uzsver Luīze Elizabete Ladīga-Korobkova, kura "Laukiem būt!" piedalījies jau vairākas reizes, katrā nākamajā tuvinoties uzvarai. Šogad esot plāns iekļūt finālā un – uzvarēt.

Arī Ilva Kavicka savu biznesa ceļu sāka tieši ar konkursa palīdzību, pārsteidzot visus ar nātru marmelādi un dažādiem augu pulveriem. Šos produktus piedāvāja ar zīmolu "Kalnup". Konkursā izveidojās sadarbība ar zīmola "ABRA" saimnieci un sākās piesātināts pie-

cu gadu sadarbības projekts: "Šis konkurss ir viena no lieliskākajām iespējām, ko ieteiktu izmantot lauku jauniešiem, sperot pirmos soļus uzņēmējdarbībā," uzsver Ilva.

Šī gada laureāte, zīmola "Montes stāsti" autore Renāte Bērante atzīst: "Uzskatu, ka bez komandas labai biznesa idejai nav dzīvotspējas. Cilvēki, to pieredze un enerģija, vēlme līdzdarboties ir galvenais elements biznesa attīstībā."

Tieši komanda – savas nozares eksperti – ir tie, kuru atbalsts jauniešu ideju īstenošanai ir ļoti būtisks. Šo desmit gadu laikā izveidojusies cieša un praktiska sadarbība kā ar Jauno zemnieku klubu (JZK) un Latvijas Lauku forumu (LLF), tā Latvijas Zemnieku federāciju (LZF) un finanšu institūciju ALTUM.

► 3. lpp.

- Kā kopienas dārzs iederas Liepājas pilsētvidē... 10
- Nepietiekami novērtētais resurss – savvaļas ogas... 12
- ES samazinātas ražas prognozes... 13
- Varēs palielināt lauku augu audzēšanu... 13
- Vairāk moldāvu produktu... 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2022. gada septembrī... 14
- Uzņēmējdarbība, kas sniedz prieku klientam un pašam uzņēmējam... 15

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ

Šis gads iezīmējies ar ļoti augstām piena iepirkuma cenām un dažu piena pārstrādes uzņēmumu apstāšanos. Lai ne tik asas, kā savulaik ierasts, uzplaiksnī diskusijas pārstrādes un zemnieku starpā par svaigpiena tirgu.

Par situāciju piena pārstrādē un tās lomu pārtikas nodrošināšanā žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā piedāvājam sarunu ar Latvijas Pienšaimnieku centrālās savienības valdes priekšsēdētāju Jāni Šolku.

Latvijas brūnās govīs – brūnaliņās – jau izsenis apdziedātas tautas dziesmās, tomēr Latvijā brūnā kā šķirne apstiprināta tikai 1922. gadā. Tā iezīmē veselu laikmetu – lauksaimniecības uzplaukumu Latvijas brīvvalsts laikā, padomju laika sociālistiskās sacensības un "piectūkstošnieču klubus", 90. gadu pārejas laiku un, jāatzīst, – norieta laiku tagad. Kāda ir šī Latvijas nacionālā bagātība – Latvijas brūnā, kādēļ mums to vajag saglabāt, par to lasiet LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas un LLKC Apgāda vadītājas un žurnāla galvenās redaktores Ivetas Tomsones sagatavotajā rakstā.

Pienšaimniekiem noderēs LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas Silvijas Dreijeres ieteikumi karstuma stresa noteikšanā un pārvaldībā piena govīm.

Kā nodrošināt govju visu nepieciešamo laikā, kad viss kļūst dārgāks, raksta LLKC Kuldiņas biroja lopkopības konsultante Vendija Madara Kancāne.

Kāda ir Zviedrijas pienšaimnieku pieredze govju ganīšanā ar automātisko slaukšanas sistēmu, skaidro LLKC lopkopības konsultante Daiga Baltiņa. Savukārt ieteikumus liellopu klibuma kontrolei sniedz LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta.

Gaļas liellopu audzētājiem iesakām Anitas Siliņas un LLU profesores Dainas Jonkus rakstu par ēdināšanas nozīmi vaislas teles izaudzēšanā par zīdītājgovi.

Aitkopības rubrikā iesakām iepazīties ar jaunu pieeju netīrās aitu vilnas izmantošanā – SIA "BioLana" īpašnieks no tās ražo granulas mēslojumam. Turpat arī pieredze, kā izmantot aitu vilnu tomātu audzēšanā.

Putnkopjiem iesakām Latvijas Apvienotās putnkopju asociācijas izpilddirektores Annas Ērlihas vērtīgos ieteikumus dējējvistu ēdināšanā.

Zirgkopības rubrikā – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres

raksts par jauno jātnieku treneri un Latvijas Jātnieku federācijas Poniju jāšanas sekcijas vadītāju Māriti Pintu.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2022_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LI**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

PAŠIEM SAVA DABĪGĀ PĻAVA

Foto: Pēteris Zelēns

Izveidot dabīgo pļavu iestādes teritorijā bija LLKC direktora Kaspara Žūriņa ideja pandēmijas ziemā, kuru atbalstīja vairāki kolēģi un ko pamazām uzsākām īstenot iepriekšējā pavasarī. Eksperimentam zālajā nospraudām vairākus aplišus, kurus nedaudz piesēja ar pļavas maisījumiem un nepļāva. Paskatījāmies, ka ir diezgan smuki, un šogad Saimniecības daļas vadītājs Kaspars Bērziņš jau nolēma nepļaut visu lielo gabalu, tikai malas. Siena talka, kas notika jūlijā vidū, arī bija viņa ideja, ko daudzi atbalstījām. Siens pēc klasiskas latviešu metodes tika krauts zārdos.

Izlasot informāciju stendā pie pļavas, tai uzradušies arī kādi slepeni atbalstītāji, kuri piestāda klāt dažādus interesantus augus – kamolaino pulkstenīti, gaiļbiksītes, dzegužpirksītes. **LI**

Liega Avota, LLKC sociālo mediju speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis, atklājot "Laukiem būt!" desmitgades jubilejas pasākumu

◀ 1. lpp.

Jēkabs Krieviņš, ALTUM valdes loceklis: "Lauksaimniecībā, tāpat kā ikvienā citā nozarē, ir vieta jauniem risinājumiem vai jaunam skatījumam uz ierastajiem risinājumiem. Un labākais veids, kā to panākt, ir piesaistīt nozarei jauniešus. Ar lielu gandarījumu gadu no gada iesaistāties konkursā "Laukiem būt!", kur ar savu biznesa ideju finansēšanas pieredzi palīdzam jauniešu enerģijai pāraugt reālos biznesos, kas palīdz plaukt Latvijas reģioniem."

Agita Hauka, LZP prezidente: "Laukiem būt!" ir ļoti svarīga loma lauku saglabāšanā un attīstībā. Mēs priecājamies, ka varam būt daļa no šīs aktivitātes un mums ir dota iespēja līdzdarboties."

Aiva Landsmane, JZK izpilddirektore: "Jebkurš jaunielis laukos, neatkarīgi no tā, vai darbojas kultūrā ir skolotājs, vai lauksaimnieks, nenoliedzami ir ieguvums visai sabiedrībai un mūsu nākotnei."

Ikvienam, kurš bija ieradies uz konkursa svinībām, bija lieliska iespēja ne vien iepazīt bijušo konkursa dalībnieku produktus, bet arī tos iegādāties. Ilva Lejiņa iepazīstināja ar savu zīmolu "Apdrukā pats", Edgars

Brokāns piedāvāja savus dizaina interjera izstrādājumus, Laura Kalniņa no uzņēmuma "Sāls istabiņa" ikvienu cienāja ar sevis radītajiem skābekļa kokteiļiem, bet Gunita Oļipova priecēja ar dekoratīvām lampām, kurās iestrādāti īsti Latvijas dabas augi un ziedi. Savukārt šī gada konkursa laureāts "Škladi burgers" no Balvu puses visu pagalmu piesmaržināja ar gardu burgeru aromātu. Jāpiezīmē, ka arī jubilejas torti sagādāja bijusī konkursa dalībniece – Inga Eglīte, kuras zīmols "Ingas tortes" jau guvis plašu atzinību Zemgalē.

Svinības noslēdzās ar pārsteigumu – jaunu "Laukiem būt!" vizuālo identitāti, kuras galvenais moto nu ir "Mācies, piedalies, īsteno!" Aicinām jauniešus sekot informācijai par jauno mācību sezonu, kurai pieteikties varēs no 14. septembra visā Latvijā –

26 LLKC reģionālajos birojos. Pirmā klātienes tikšanās informatīvajā dienā paredzēta 15. oktobrī.

Zane Zirne, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja: "Mēs turpināsim pēdējos divos gadus aizsāktu un mācībās saglabāsim arī attālināto sadaļu, ko jaunieši ļoti novērtēja. Tomēr būs arī klātienes nodarbības, jo ir tēmas, kuras vislabāk var izprast, praktiski darbojoties kopā ar konsultantu, piemēram, biznesa un finanšu plānu veidošana, kā arī idejas ģenerēšana un definēšana."

Uzņēmējdarbības konkursā "Laukiem būt!" desmit gadu laikā īstenotas vairāk nekā 500 biznesa idejas un darbību uzsākuši 120 jaunie lauku uzņēmēji. **LU**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Bija iespēja baudīt atspirdzinošus kokteiļus, kurus gatavoja pasākuma moderators un bārmenis Agris Starts, savukārt viņam palīdzēja VLT sekretāriāta projektu vadītāja Zanda Dimanda-Svilpe un LLKC LAN projektu vadītāja Sandra Eimane

Pasākuma kopskats

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

JAUNI MK NOTEIKUMI PAR RELIGĪSKO ORGANIZĀCIJU GRĀMATVEDĪBU

Jauņā Grāmatvedības likuma pieņemšana nozīmēja arī to, ka tiks pieņemti vairāki šīs jomas MK noteikumi. 2022. gada 21. jūnijā pieņemti MK noteikumi Nr. 380 “Noteikumi par reliģisko organizāciju un to iestāžu gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošānu vienkāršā ieraksta sistēmā. Līdz ar šo noteikumu pieņemšanu spēkā vairs nav 14.11.2006. MK noteikumi Nr. 928 “Noteikumi par reliģisko organizāciju gada pārskatiem”.

MK noteikumi Nr. 380 nosaka:

- kārtību, kādā reliģiskās organizācijas un to iestādes kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā;
- reliģiskās organizācijas gada pārskatu struktūru, apjomu un saturu, kā arī sagatavošanas, pārbaudīšanas un iesniegšanas kārtību.

Saskaņā ar Grāmatvedības likuma 10. pantu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā drīkst kārtot reliģiskās organizācijas, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem divus iepriekšējos pārskata gadus pēc kārtas nepārsniedz 100 000 eiro pārskata gadā.

Reliģiskās organizācijas apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem pārskata gadā ietver visus reliģiskās organizācijas ieņēmumus, kas norādīti ieņēmumu un izdevumu pārskatā atbilstoši šo noteikumu prasībām. Apgrozījumā (ieņēmumos) netiek ietverts tāds viens saimnieciskais darījums (piemēram, nekustamā īpašuma atsavināšana vai mantojuma saņemšana) vai saņemtais mērķa finansējums no publiskā sektora (piemēram, valsts, pašvaldības, Eiropas Savienības fondiem, Eiropas Ekonomikas zonas fondiem), ārvalstu fondiem un citām organizācijām un institūcijām nekustamā īpašuma renovācijai, restaurācijai vai atjaunošanai noteiktā projekta realizācijas ietvaros, kura rezultātā kopējā saimniecisko darījumu kopsumma vienā no diviem iepriekšējiem pārskata gadiem ir pārsniegusi 100 000 eiro.

Reliģiskā organizācija grāmatvedības kārtošānu vienkāršā ieraksta sistēmā skaidrās un bezskaidrās naudas iemaksu un izmaksu reģistrēšanai iekārto naudas plūsmas uzskaites žurnālu, ņemot vērā gada pārskata daļas – ieņēmumu un izdevumu pārskatā noteiktos ieņēmumu un izdevumu posteņus, vai

divus atsevišķus žurnālus – kases grāmatu un kredītiestāžu kontu grāmatu. Ieņēmumu un izdevumu uzskaites veikšanai noteikumu 1. pielikumā ir pieejams žurnāla veidlapas paraugs.

Lai reģistrētu un apkopotu gada pārskata daļu sagatavošanai un nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus, kā arī, lai veiktu mantas un norēķinu kontroli, papildus var iekārtot attiecīgus grāmatvedības reģistrus, brīvi izvēloties reģistru veidu (piemēram, žurnāls, kartīte), kuros elektroniski vai ar ierakstiem papīra reģistrā tiek uzkrāta un pēc konkrētām pazīmēm grupēta (sistemātizēta) attaisnojuma dokumentos ietvertā informācija par saimnieciskajiem darījumiem, piemēram:

- materiālu, preču un citu krājumu uzskaites reģistru, kurā norāda vismaz materiālās vērtības nosaukumu un daudzumu;
- debitoru uzskaites reģistru un kreditoru uzskaites reģistru;
- no valsts vai pašvaldības iestādes saņemtā valsts vai pašvaldību budžeta finansējuma uzskaites reģistru, kurā norāda vismaz saņemto finansējuma summu, izlietojuma summu un neizmantojamo finansējuma atlikuma summu;
- no Eiropas Savienības fondiem, Eiropas Ekonomikas zonas fondiem vai citiem ārvalstu fondiem saņemtā finansējuma uzskaites reģistru, kurā norāda vismaz saņemto finansējuma summu, izlietojuma summu un neizmantojamo finansējuma atlikumu;
- reliģiskās organizācijas nekustamo īpašumu objektu, kas atzīti par kultūras pieminekļiem, rituālu priekšmetu, mākslas un citu vērtību uzskaites reģistru;
- citus nepieciešamos uzskaites reģistrus (piemēram, darba algas aprēķinam).

Kārtojot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā:

- par ilgtermiņa ieguldījumiem (nemateriālie ieguldījumi un pamatlīdzekļi) uzskata līdzekļus, kuri paredzēti ilgstošai lietošanai (ilgāk par vienu gadu) vai ieguldīti ilglietojamā īpašumā un kuru sākotnējā vērtība pārsniedz 1000 eiro;
- ar ilgtermiņa ieguldījumu iegādāti saistītās skaidrās naudas izmaksas un bezskaidrās naudas izdevumus norāda attiecīgajā žurnālā atvērtā atsevišķā izdevumu ailē “Ilgtermiņa ieguldījumu iegādes izdevumi”. Minētos izdevumus norāda ieņēmumu un izdevumu pārskata

postenī “Ilgtermiņa ieguldījumu iegādes izdevumi” (šo posteņi sāk izmantot, sākot ar 2023. gada pārskatu; 2022. gada pārskatā šādus izdevumus iekļauj citā izdevumu postenī un paskaidro vadības ziņojumā par šādu izdevumu esamību);

- nerēķina ikgadējo nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājumu un pamatlīdzekļu nolietojumu un nav saistošs ieņēmumu un izdevumu pārskata postenis “Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana”;
- par iegādātajiem ilgtermiņa ieguldījumiem iekārto atsevišķu grāmatvedības uzskaites reģistru, kurā norāda vismaz iegādāto ilgtermiņa ieguldījumu nosaukumu, iegādes vērtību, attaisnojuma dokumenta numuru un datumu. Ilgtermiņa ieguldījumus izslēdz no uzskaites reģistra, ja tie tiek atsavināti (piemēram, pārdoti vai apmainīti, ziedoti vai dāvināti, nodoti citai reliģiskajai organizācijai) vai tiek likvidēti.

Ja reliģiskā organizācija grāmatvedību kārtu divkāršā ieraksta sistēmā, gada pārskats sastāv no:

- bilances,
- ieņēmumu un izdevumu pārskata,
- ziedojumu un dāvinājumu pārskata,
- gada pārskata paskaidrojuma,
- vadības ziņojuma.

Ja reliģiskā organizācija grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā, gada pārskats sastāv no:

- ieņēmumu un izdevumu pārskata,
- ziedojumu un dāvinājumu pārskata,
- vadības ziņojuma.

Pārskatu shēmas ir atrodamas MK noteikumu pielikumā.

Gada pārskata paskaidrojumā sniedz detalizētu skaidrojumu par bilances, ieņēmumu un izdevumu pārskata posteņiem. Paskaidrojumā ietver šādas ziņas:

- informāciju par nemateriāliem ieguldījumiem un pamatlīdzekļiem (pamatlīdzekļu grupas nosaukums, sākotnējā un atlikusī vērtība);
- informāciju par fondiem:
  - 1) atlikumi pārskata gada sākumā un beigās;
  - 2) fondu līdzekļu palielinājums pārskata gadā kopsummā un sadalījumā pa to veidošanās avotiem – no ieņēmumu un izdevumu pārskatā aprēķinātās ieņēmumu un izdevumu starpības, no fondu līdzekļu pārdales vai no citiem avotiem;

► 5. lpp.

4. lpp.

3) fondu līdzekļu samazinājums pārskata gadā kopsummā un sadalījumā pa virzieniem – pārdale uz citiem fondiem, fondos turēto līdzekļu izlietojums vai to vērtības samazinājums;

- detalizētu informāciju par visām būtiskākajām saistībām, kas nav ietvertas bilancē, par reliģiskās organizācijas dotajām garantijām (galvojumiem), kā arī par tiem apstākļiem, kādos šo garantiju (galvojumu) dēļ varētu rasties saistības, norādot aizņēmumu summas, procentus un samaksas termiņus. Ja aizņēmumi ir nodrošināti ar ķīlu, par šo faktu ziņo un norāda, kurš īpašuma objekts izmantots par nodrošinājumu;

- ja reliģiskās organizācijas vadība (vadības institūcija) ir saņēmusi algu vai atlīdzību par noteikta veida izdevumiem, – algas vai atlīdzības kopsummu un paskaidrojumu, kāda veida izdevumi atlīdzināti;

- informāciju par saņemtajām dotācijām un to izlietojumu;

- informāciju par ziedojumā vai dāvinājumā saņemtajiem pamatlīdzekļiem (atsevišķi par katru pamatlīdzekļu veidu):

- 1) atlikumi pārskata gada sākumā un beigās;

- 2) nolietojums un vērtības norakstīšana pārskata gadā;

- informāciju par ziedojumā vai dāvinājumā saņemtajiem krājumiem:

- 1) atlikumi pārskata gada sākumā un beigās;

- 2) vērtības norakstīšana pārskata gadā;

- informāciju par pārskata gadā izlietoto Eiropas Savienības fondu, Eiropas Ekonomikas zonas fondu un citu ārvalstu fondu finansējumu un šo līdzekļu atlikumu pārskata gada beigās;

- informāciju par nemateriāliem ieguldījumiem, pamatlīdzekļiem un krāju-

miem, kas uzskaitīti natūrā (pamatlīdzekļa vai pamatlīdzekļu grupas nosaukums, sākotnējā un atlikusī vērtība).

Reliģiskā organizācija var nesniegt informāciju par mērķfondiem, ja šāda informācija ar reliģiskās organizācijas vadības (vadības institūcijas) lēmumiem uzskatāma par konfidencialu.

Vadības ziņojuma vispārīgajā informācijā par reliģisko organizāciju ietver šādas ziņas:

- nosaukums un juridiskā adrese;
- reģistrācijas numurs un datums;
- reliģiskajai organizācijai ir vai nav piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss;
- ziņas par grāmatvedi, kas parakstīja gada pārskatu, – vārds, uzvārds.

Vadības ziņojumā reliģiskā organizācija sniedz informāciju par saņemtiem naudas maksājumiem, kas paredzēti un tika pārskaitīti citai reliģiskajai organizācijai (starpniecība) un netika iekļauti ieņēmumu un izdevumu pārskatā, norādot vismaz attiecīgās reliģiskās organizācijas nosaukumu, reģistrācijas numuru un pārskaitītās naudas summu. Reliģiskā organizācija, kura grāmatvedību kārtē vienlīdzīgu ieraksta sistēmā, sniedz informāciju par reliģiskās organizācijas mērķu sasniegšanai un saimnieciskajā darbībā izmantotajiem nekustamajiem īpašumiem (grupas nosaukums pa veidiem un to sākotnējā vērtība).

Papildu prasības informācijas norādīšanai vadības ziņojumā ir noteiktas reliģiskajām organizācijām, kurām piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss.

Reliģiskās organizācijas gada pārskatu paraksta vadība (vadības institūcija), kā arī persona (grāmatvedis vai ārpalpojuma grāmatvedis), kurai ar reliģisko organizāciju ir noslēgts rakstveida līgums, norādot vārdu, uzvārdu un pilnu

amata nosaukumu vai sabiedrības nosaukumu, vai komersanta firmu un amata nosaukumu. Gada pārskata iesniegšanas termiņš – nākamā gada 31. marts.

Jauni MK noteikumi par biedrību pārskatiem

Jauni MK noteikumi pieņemti arī saistībā ar biedrību un nodibinājumu grāmatvedības uzskaiti un pārskatiem. MK noteikumi Nr. 439 "Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošanu vienkāršā ieraksta sistēmā" nosaka:

- kārtību, kādā biedrības, nodibinājumi un arodbiedrības kārtē grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā;

- organizācijas gada pārskatu struktūru, apjomu, saturu, sagatavošanas, pārbaudīšanas un iesniegšanas kārtību.

Tāpat kā MK noteikumos par reliģisko organizāciju pārskatiem, arī šeit ir noteikts, ka ieņēmumu summā, kas ļauj grāmatvedību kārtot vienkāršā ieraksta sistēmā, ieskaita visus ieņēmumus, kas norādīti ieņēmumu un izdevumu pārskatā. Apgrozījumā (ieņēmumos) netiek ietverts tāds viens saimnieciskā darījuma gadījums (piemēram, nekustamā īpašuma atsavināšana vai mantojuma saņemšana), kura rezultātā kopējā saimnieciskā darījumu kopsumma vienā no diviem iepriekšējiem pārskata gadiem ir pārsniegusi 100 000 eiro pārskata gadā.

Noteikumu pielikumā ir ietverts žurnāla paraugs, kādu vienkāršās grāmatvedības kārtošanai organizācija var izmantot. Lai organizācija – vienkāršās grāmatvedības kārtotāja – reģistrētu un apkopotu gada pārskata daļu sagatavošanai un nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus, kā arī lai veiktu mantas un norēķinu kontroli, papildus iekārto attiecīgus analītiskās uzskaites reģistrus (piemēram, pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu uzskaites reģistru, materiālu uzskaites reģistru, debitoru uzskaites reģistru un kreditoru uzskaites reģistru). Dzīvojamo māju pārvaldīšanas biedrība iekārto arī:

- uzskaites reģistru, kurā norāda katram dzīvojamās mājas īpašniekam aprēķinātos un saņemtos maksājumus;

- katras atsevišķas pārvaldāmās mājas dzīvokļu īpašnieku reģistru par noteiktajiem naudas maksājumiem uzkrājumu fondā, kurā norāda katru dzīvojamo mājas īpašnieka iemaksā-

▶ 6. lpp.

NOVADA GARŠA LATVIJA

- ATNĀC
- ATKLĀJ
- IEMĪLI

JAUNUMS

IEGĀDĀJIES VIETĒJO PRODUKCIJU
WWW.NOVADAGARSA.LV JAUNAJĀ E-TIRGŪ!

pasūtīti tiešsaistē → opmaksā/izvelies piegades veidu → no saimniecības → saņem produktus → baudī!

◀ 5. lpp.

tos naudas maksājumus, kas paredzēti dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbību veikšanai atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likumam (piemēram, turpmākos periodos veicamajiem dzīvojamās mājas uzturēšanas vai uzlabošanas un attīstīšanas darbiem, remontam, atjaunošanai, pārbūvei), kā arī norāda šo līdzekļu izlietojumu pārskata gadā.

Vienkāršās grāmatvedības kārtotāji par pamatlīdzekli atzīst inventāru, kura sākotnējā vērtība pārsniedz 1000 eiro. Ikgadējās nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājuma un pamatlīdzekļu nolietojuma summas aprēķina, vienmērīgi sadalot pa gadiem derīgās lietošanas laikā norakstāmās summas, kas atbilst attiecīgo nemateriālo ieguldījumu vai pamatlīdzekļu uzskaites vienību sākotnējai vērtībai. Nemateriālo ieguldījumu vai pamatlīdzekļu uzskaites vienību derīgās lietošanas laiku (gados) nosaka organizācijas vadība (vadības institūcija). Šīs aprēķinātās nolietojuma summas norāda ieņēmumu un izdevumu pārskata postenī "Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana". Divkāršās grāmatvedības kārtotāji var noteikt, ka pamatlīdzekļos uzskaita inventāru, kura vērtība ir mazāka par 1000 eiro.

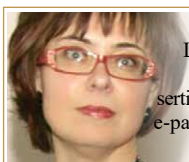
Ja organizācija grāmatvedību kārto divkāršā ieraksta sistēmā, gada pārskats sastāv no:

- bilances,
- ieņēmumu un izdevumu pārskata,
- ziedojumu un dāvinājumu pārskata,
- gada pārskata paskaidrojuma,
- vadības ziņojuma.

Ja organizācija grāmatvedību kārto vienkāršā ieraksta sistēmā, gada pārskats sastāv no:

- ieņēmumu un izdevumu pārskata,
- ziedojumu un dāvinājumu pārskata,
- vadības ziņojuma.

Bilances, ieņēmumu un izdevumu pārskata, kā arī ziedojumu un dāvinājumu pārskatu shēmas ir noteikumu pielikumos. Noteikumu 7. pielikumā ir forma, kāda izmantojama gada pārskata vadības ziņojuma sagatavošanai, bet tā būs izmantojama, sākot ar 2023. gada pārskatu. Par 2022. gadu vadības ziņojumu sagatavo un iesniedz brīvā formā. **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

UZŅĒMĒJDARBĪBA

“AUGU SPĒKS” – DABĪGA ALTERNATĪVA

SIA “Augu spēks” ir Poplugu ģimenes uzņēmums, kas atrodas Jelgavas novadā, Glūdas pagastā, Viesturciemā. Šajā uzņēmumā saimnieki – Dina un Imants – realizē savas idejas par dabai draudzīgu un cilvēkam vērtīgu produktu ražošanu.

Stāsta **Dina Popluga**, “Augu spēks” dibinātāja:

“Pašlaik tiek daudz darīts, lai mūsu apkārtējā vide kļūtu labāka, tīrāka, lai mūsu bērnu bērniem būtu pieejami tikpat zaļi meži un tīri ūdeņi, kā tas mums ir pieejams šodien. Arī mēs gribam dot kriptiņu ieguldījuma šajā virzienā, piedāvājot sabiedrībai dabai draudzīgas alternatīvas! Vai tas nav brīnišķīgi, ja vari savā dārzā lietot sev, bērniem un mājdzīvniekiem nekaitīgu augu aizsardzības līdzekli, kas radīts no ķiplokiem? Un kas var būt lieliskāks par dabīgu augu smaržu, lietojot egļu, piparmētru vai upeņu lapu hidrolātu ādas kopšanā?”

Uzņēmuma mērķis un ideja ir dot praktisku ieguldījumu bioekonomikas un zaļās domāšanas attīstībā. Uzņēmums ražo produktus, kas ir pilnīgi dabīgi un ir lieliska alternatīva rūpnieciski ražotiem produktiem, kas balstās uz naftas izcelsmes izejvielām.

Līdz biznesa idejai un domai radīt savu uzņēmumu nonācām 2019. gadā, kad Jelgavas novada pašvaldība izsludināja biznesa ideju konkursu, kas mums šķita lieliska iespēja izmēģināt savus spēkus. Pēc izglītības un aicinājuma esmu zinātniece, strādāju Latvijas Lauksaimniecības universitātē un jau vairākus gadus studentiem mācu bioekonomiku. Tas ir jauns tautsaimniecības attīstības virziens, kas māca par alternatīvām, kā atteikties no naftas izcelsmes produktiem un atgriezties atpakaļ tuvāk dabai, un izmantot dabas un mūsdienu tehnoloģiju sniegtās iespējas savu ekonomisko interešu sasniegšanai. Teorija man bija skaidra un labi apgūta, taču, mācot šīs lietas, visu laiku bija sajūta, ka vajag arī ko praktisku šajā jomā darīt.

Dina Popluga,
SIA “Augu spēks” dibinātāja

Pievērsties ķiploku pārstrādei inovatīvā veidā un ar bioekonomikas pieeju pateica priekšā pašu novērojumi. Abi ar vīru Imantu esam no laukiem, un mūsu radiem un draugiem ir saimniecības, kurās daudzi nodarbojas ar ķiploku audzēšanu. Ievērojām, ka ķiploki tiek izaudzēti, daļa realizēta, bet diezgan daudz paliek pāri kā tā saucamais “brāķis” – mehāniski bojāti, nestandarta ķiploki, kas nav īsti vairs tirgus prece un arī ne stādāmais materiāls. Šādi brāķēti ķiploki visbiežāk tiek izmesti ārā kā lauksaimniecības atkritumi, bet tie joprojām satur ķiploka vērtīgās īpašības. Mums šķita, ka tas nav pareizi, jo tiek tērēti resursi, izaudzēts produkts, kas netiek realizēts un lietderīgi izmantots. Tā sākām domāt, ko ar brāķētiem ķiplokiem varētu darīt. Kā zinātniece pētīju dažādas publikācijas un citu valstu pieredzi, kamēr nonācām līdz tādām lieliskām atklājumam, ka ķiploks ir ļoti efektīvs augu kaitēkļu atbaidītājs. Jau gadu simtiem, varbūt pat tūkstošiem, to lieto Ķīnā un Indijā, kur dabiski aizsarglīdzekļi ir joprojām ļoti populāri. Taču Eiropā, sākoties industrializācijas laikmetam, daudzas senču gudrības esam aizmirsuši un dabīgi augu aizsarglīdzekļi tiek lietoti gaužām maz. Tā sapratām, ka mums ir visi priekšnosacījumi uzņēmuma veidošanai – jo mums bija ideja, resursi un problēma, ko risināt.

▶ 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Augu hidrolāti un garšvielas

◀ 6. lpp.

Arī iegūtā izglītība ir palīdzējusi veiksmīgi attīstīt biznesa ideju un veidot savu uzņēmumu. Man ir dabas zinātņu maģistra grāds bioloģijā (Mg. Biol.) un doktora grāds ekonomikā (Dr. oec.), kas dod starpdisciplināras un dziļas zināšanas biznesa idejas un uzņēmējdarbības attīstīšanai. Savukārt vīram ir inženiera izglītība un labas tehniskās zināšanas par produktu ražošanas procesu, šāda izglītība ir arī attīstījusi labas vadības un organizatoriskās prasmes, precizitāti, augstu atbildības sajūtu, kas ir svarīgi stūrakmeņi veiksmīgai uzņēmējdarbībai.

Savu uzņēmējdarbību uzsākām ar mūsu galvenā produkta – ķiploku hidrolāta – ražošanu. Produkts sastāv no 100% ķiploku hidrolāta jeb destilēta ūdens un ēterisko eļļu maisījuma. Tajā esošās aktīvās vielas (piemēram, dialildisulfīds, organiskie sēra savienojumi, izomentons u. c.) efektīvi iedarbojas pret plaša spektra dārza kaitēkļiem. Produkts var tik izmantots kā alternatīva sintētiskajiem pesticīdiem. Tas ir ērti lietojams un uzglabājams, nav toksisks, drošs bērniem un mājdzīvniekiem, neietekmē augļu, ogu vai dārzeņu garšu, nekaitīgs augiem derīgajiem bezmugurkaulniekiem. Rada pievienoto vērtību potenciālajiem lauksaimniecības atkritumiem, jo produkts tiek ražots no brāķētiem ķiplokiem. Šis produkts un pieeja tā ražošanai ir inovācija Latvijas tirgum, jo SIA “Augu spēks” ir vienīgais uzņēmums, kas ražo šāda veida produktu. Ārzemju interneta veikalos ir nopērkami citās valstīs (piemēram, ASV, Indijā, Ķīnā) ražoti ķiploku hidrolāti. To ražošanas procesa pamatā ir tvaika destilācijas metode.

Līdz šim lielākie izaicinājumi ir bijuši saistīti ar produkta realizāciju un noieta tirgus apguvi, jo produkts ir jauns un sabiedrībai mazpazīstams,

Aveņu pulveris

Ķiploku hidrolāts

“Augu spēks” ir vienīgais uzņēmums Latvijā, kas ražo ķiploku hidrolātu

kā arī tā ražošanas koncepcija, kas balstās uz bioekonomikas principiem, ir mazpazīstama, tāpēc īpaša uzmanība veltīta sabiedrības izglītošanai un reklāmai. Taču cilvēku domāšana un dzīves uztvere mainās un arvien vairāk tiek pieprasītas dabai un veselībai draudzīgas alternatīvas visās dzīves jomās, t. sk. augu aizsardzības jomā. Turklāt, ražojot šo produktu, palīdzam vietējiem lauksaimniekiem realizēt brāķētus ķiplokus, kas pretējā gadījumā tiktu izmesti laukā kā atkritumi.

Laikam ejot, sapratām, ka ķiploku hidrolāts ir sezonāls produkts un, lai uzņēmums būtu aprīvē visu sezonu, jā-

paplašina sortiments. Tāpēc pamazām sākām ražot vēl citus produktus – pašlaik uzņēmums ražo četru veidu produktus – dabīgu augu aizsardzība līdzekli no ķiplokiem; augu (egles, piparmētru, upeņu lapu, ķiploku) hidrolātus, kas izmantojami ādas un matu kopšanai, telpu gaisa atsvaidzināšanai un dezinfekcijai, pirts rituāliem; garšvielas no ķiplokiem un sīpoliem; veselīgus našķus no cidonjām, avenēm un rabarberiem. Produktu ražošanai tiek izmantotas vietējas izcelsmes izejvielas, kas tiek izaudzētas pašu saimniecībā un iegādātas no vietējiem ražotājiem. Mūsu produkti ir maksimāli dabiski, nesatur mākslīgas piedevas un satur augu unikālās īpašības koncentrētā veidā.

Produktus var iegādāties uzņēmuma interneta veikalā www.auguspeks.lv, kā arī uz vietas uzņēmumā. Esam atrodami arī tirdzniecības platformās *Getify*, *TirgoMirgo*, *Kurpirkt.lv*, *PērkamKopā.lv*, *Latvijāradīts.lv*, *sanākam.lv*, *Novadagarša.lv*.

Pagaidām vēl esam ļoti maziņš uzņēmums, darbojamies tikai mēs ar vīru.

Lieli palīgi ir mūsu bērni, meitas – Elza (13 gadi), Dārta (10 gadi) un Rūta (2 gadi), kuras aktīvi iesaistās uzņēmuma darbības visos posmos, sākot no izejvielu audzēšanas un beidzot ar tirgošanos tirdziņos. Taču vēlamies pamazām audzēt savu kapacitāti, lai attīstība veidojas organiski, soli pa solītim. Vēlamies, lai par mums zin Jelgavas novadā, Latvijā un ārpus tās. Mēs savu uzņēmumu vairāk uztveram nevis kā biznesa, bet ideoloģijas projektu. Mums abiem ar vīru ir pamatdarbs, šī ir blakuslieta, kas radīta idejas vārdā, un varbūt tas miljons šobrīd nav tas, uz ko mēs tiecamies. Vairāk tam ir izglītojoša, informatīva un atbalstoša funkcija. Mūsu vīzija ir pamācīt, ieteikt, lai tam veidojas plašāka rezonanse. Nopelnīt ir otrajā plānā, vairāk vēlamies, lai cilvēki uzzina, izglītojas un ieinteresējas par dabīgām alternatīvām, kas pastāv un ir radītas no Latvijā audzētiem augiem.”

Šogad Dina piedalījās LLKC mācībās un konkursā “Laukiem būt!”, gūstot papildus zināšanas biznesa plāna izstrādē un iepazīstinot mācību dalībniekus un žūriju ar “Augu spēka” produktiem.

Agnese STIVRIŅA, LLKC
Jelgavas konsultāciju
biroja lauku
attīstības konsultante
e-pasts: agnese.stivrina@llkc.lv
tālr. 22366263

DĀRZKOPIĒBA

DĀRŽENU RAŽOŠANA UN NEZĀĻU MENEDŽMENTS VASARAS OTRAJĀ PUSĒ

Šī dāržu audzēšanas sezonā raksturīga ar periodiskiem nokrišņiem, kas ik pa laikam rada pārmitras augsnes, kā rezultātā audzējamo dāržu sakņu sistēma cieš no gaisa trūkuma. Šādos apstākļos ļoti labi jūtas nezāles, to augšana notiek pastiprināti, tādēļ bioloģiskie, un ne tikai, dāržu lauki pakāpeniski pārvēršas par nezāļu biežokni.

Kādi ir iemesli, kādēļ lauki pakāpeniski vasaras otrajā pusē pārvēršas par nezāļu pļavām? Lai mēs to pilnībā izprastu, problēma ir jāskatās plašāk.

Tādā sezonā kā šī, kad nokrišņi daudzviet pārsniedz vajadzību, ļoti svarīga ir augsnes ūdens infiltrācijas spēja un augsnes kopējais stāvoklis. Problēma sakņojas apstākļi, ka Latvijā daudzviet augsnes aiz to auglīgā slāņa seko sablīvējums, kas daļēji vai pilnībā izslēdz ūdens tālāko iesūkšanos gruntsūdeņos. Šajā vasarā nokrišņi bieži radīja liela ūdens daudzuma pieplūdumu īsā laika periodā. Augsnes virskārta strauji piesātinās ar ūdeni, tālāk seko tā uzkrāšanās lielu ūdens lāmu veidā. Laukos ar izteiktu reljefu sākas ūdens radīta erozija, rodas izskalojumi, augsnes auglīgā daļa tiek sabojāta un neatgriezeniski aiznesta un aizskalota prom. Tādos apstākļos paralēli notiek nezāļu augšana un lauki burtiski aizaug.

Ko darīt, lai izvairītos no apstākļiem, kas veicina nezāļu augšanu?

- Nezāļu apkarošanas stratēģija jāpaplašina ārpus tiešās audzēšanas sezonas. Ko tas nozīmē? Tikai to, ka jāuzlabo augsnes ūdens infiltrācijas spēja, ko panāk, attīstot ilgtermiņa stratēģiju augsnes auglības celšanā. Katrs organiskās vielas procents uzlabo ūdens uzkrāšanās spēju par 100 m³ ūdens/ha. Katrs humusa kg, kura izveidošanos mēs sekmējam, papildus saista 5–6 kg ūdens.

- Lai veicinātu ūdens iesūkšanos gruntsūdeņos, jāveic augsnes slāņu ekspertīze. Pirmkārt, var veikt augsnes pretestības mērījumus, tādā veidā noskaidrojot, kādā dziļumā ir pirmais augsnes sablīvējums. Jāizdara vismaz desmit mērījumi, lai varētu izrēķināt vidējo dziļumu, kādā ir izveidojies sa-

Salātu stādījums, kas piesārņots ar sīkziedu galinsogu

blīvējums. Ja šāds speciāls aparāts nav pieejams, tad izmanto smailu dzelzstieni, kam iefrēzē cm atzīmes un uztaisa rokturi. Ar tādu gan mazliet ir jāpatrenējas, lai saprastu, cik liels spēks ir jāpieliek, lai izjustu pirmā sablīvējuma atrašanās dziļumu. Rezultātā mēs iegūstam vajadzīgo dziļirdināšanas dziļumu cm. Tā kā tas ir darbietilpīgs un padārgs pasākums, tad katrs cm ir svarīgs. Ja sablīvējums ir vidēji 30 cm dziļi, tad irdināt ir nepieciešams vismaz 32–33 cm dziļi. Kas attiecas uz otru sablīvējuma zonu, tās atrašanās dziļums var svārstīties, sākot no 50 cm līdz pat 100 cm. Varam teikt, ka pirmā slāņa sablīvējuma likvidēšana ir obligāta, bet otrā slāņa – vēlams, jo tas ir atkarīgs no finansēm un tehniskajām iespējām.

- Dāržu novākšanas taktika. Ir ļoti būtiski, vai dāržu lauks tiek novākts vienā vai vairākos paņēmienos. Tas lielā mērā ir atkarīgs atkal no vairākām lietām. Šķirnes raksturojuma, dēstu izaudzēšanas kvalitātes un tā, vai dāržu kultūras augšanas laikā augiem ir tikuši nodrošināti visi sekmīgas augšanas faktori – ūdens, gaisma, gaiss, barības vielas. Tas viss rezultējas ražas novākšanas brīdī. Tagad jau ir ļoti jāreķina, vai to, kas ir palicis pāri, ir jēga atkārtoti novākt. Aprēķins vienkāršs, vai iegūtā produkcijas vērtība ir lielāka par darbaspēka, degvielas un amortizācijas izmaksām, vai mazāka,

tad to nav jēgas darīt. Toties liela jēga ir darīt, lūk, ko. Atkarībā no augu atlieku daudzuma pa tām izsmidzina biokompostētāju vai komposta ekstraktu, vai tēju, lai augu atlieku masu invadētu ar mikroorganismiem. Tad to visu iedisko 12–15 cm dziļumā. Pēc tam sēj zaļmēslojumu, kas pildīs vismaz divas funkcijas: kā starpkultūra un kā sedzējais. Mūsu gadījumā svarīgākais ir, ka rudens periodā, kamēr vēl nezāles spēj naski augt, zaļmēslojuma kultūra ir tā, kas konkurēs ar nezālēm. Ja sēja ir iespējama jau jūlijā beigās, līdz 1.–10. augustam atkarībā no reģionā var izsēt eļļas rutku (nedrīkst, ja ir daudz kailgliemežu), baltās sinepes (viena no rudens puses labākajām izvēlēm), facēlji, auzas, sējas (lopbarības) redīsu. Lai darbus padarītu racionālākus, tad lauku apsmidzina un sadisko pa daļām, bet ar zaļmēslojuma kultūru apsēj vienā paņēmienā. Es zinu, ka liela daļa saimnieku teiks, ka ražas vākšanas laikā nevar atļauties neko tādu darīt. Pieņemsim, bet nākamajā gadā bezgalīgi daudz laika tērēt, ravējot un rušinot nezāles, gan laika visiem atrodas. Neizdarot tagad, nāksies dārgāk maksāt nākamajā sezonā. Mums ir jāiemācās veikt tās funkcijas, kas palīdz darbu aprītē izmantot palīgus – zaļmēslojumu, kas palīdz, kā šajā gadījumā, cīnīties ar nezālēm.

► 9. lpp.

8. lpp.

• Nezaļu perēkļu likvidēšana. To veidošanās var būt saistīta ar daudziem faktoriem. Uz lauka tādi var veidoties dažādu iemeslu dēļ, piemēram, ap elektrolīnijas pārvades stabiem. No vienas puses, tās var ar trimmeri izplaut, pat ja to ir daudz. Tās ir vienas dienas izmaksas, bet efekts var būt nozīmīgs. Nākamās ir vietas uz lauka, kuras tehniski paliek neapstādītas, neapsētas lauka konfigurācijas dēļ. Prātīgākais risinājums šajos gadījumos ir apsēt ar zaļmēslojumu jau pēc lauka apstādīšanas vai apsēšanas. Līdzīgi var rīkoties ar tehnoloģisko sliedi. Sezonas laikā, ja zaļmēslojuma kultūra gatavojas ziedēšanai, tās applauj ar plāvēju mulčieri, tikai neplaujot pārāk zem. Atlikušās vietas nopļauj ar trimmeri. Ir daudzas nejaucas nezāles, kas pilnīgi noteikti no nevainīgiem perēkļiem pāriet plašākās platībās. Tādas ir ar dziļo sakņu sistēmu – usnes, mīkstpienes, kosa, tīruma

Nezaļu apkarošanas stratēģija jāpaplašina ārpus tiešās audzēšanas sezonas

tītenis, zirgskābene. Ar spēcīgu sakņu sistēmu ir vībotnes, diždadži, asie dadži un sakņu dzinumu nezāles – vārpata un gārša. Pēc novērojumiem, ap saimniecības ēkām arī ir vietas, kur ļaujām saaugt nezālēm. Tur pie iepriekš minētajām nezālēm vēl klāt nāk lielās nātres. Atšķirībā no lauka saimnieciskajā teritorijā nezaļu perēkļus var ne tikai applaut. Skatoties ilgtermiņā, lai šādas vietas pārvērstu par izmantojamām citiem nolūkiem, tās var nosegt ar kādu no materiāliem – agrotekstilu, baseina plēvi. Var izmantot vecus paklājus, var likt 25–30 cm biezu mulčas kārtu – koku lapas, kas ir lētākais variants, arī sienu; dārgāks variants būs kokskaidas vai šķelda.

• Stratēģiski ir jāpieņem lēmums, ka augsni nevienā vietā neatstāj tukšu. Izņēmums var būt uz laiku, ja tas saistīts ar cīņu pret daudzgadīgajām nezālēm melnajā papuvē. Ja kaut kādu iemeslu

dēļ starplaiks starp vienu un otru apriti ir lielāks kā trīs nedēļas, ir vērts iesēt zaļmēslojumu. Labāk izlietot naudu, iesējot zaļmēslojumu, nekā cīnoties ar nezālēm. Pirmajā gadījumā tam noteikti būs vairāk plusu kā mīnusu.

• Ja uz lauka ir kādas nezāles, kas ir pāraugušas dārzenu kultūras, tās noteikti ir jāapplauj, lai nekādā gadījumā nepieļautu izziedēšanu. Parasti tas notiek ar tādām sēklu nezālēm kā balanda, zvēre un pērkone, zaļā sarene, amarants. Ja nezāles ir pāraugušas stādījumu retās vietās, tās izgriežot un sadedzinot, mēs nodrošinām to, ka nezaļu sēklu banka netiks papildināta ar kārtējiem miljoniem nezaļu sēklu.

• Tehniskā modernizācija – lai arī šī jautājuma risināšana ir saistīta ar ieguldījumiem, ne visos gadījumos būs runa par jaunu agregātu iegādi. Drīzāk to mēs varam saukt par tehnikas modernizāciju. Asmeņu nomaiņa, to asināšana, aizsargdiski, pirkstu ravētāji un, galvenais, GPRS sistēma uz traktora, kas ļauj nobraukt pilnīgi identiski taisni un precīzi pēdu pēdā.

Noslēgumā ir skaidrs, ka nezaļu ierobežošanas vadība nekad nebūs vienkārša, taču tādām plānam noteikti ir jābūt. Visas problēmas sezonas laikā ir jāpiefiksē, kaut dažu teikumu veidā, jo tas palīdzēs veidot kopējo ainu sezonas noslēgumā. Rezultātā kļūs iespējams tādus jaudīgus risinājumus, kā procesu analīze. Tad izkristalizēsies, kādi bijuši tie iemesli, ka dārzenu lauki sezonas noslēgumā atkal ir nezāļaini. Īsi par katru.

• Nepietiekamas zināšanas par nezaļu sugām (izglītošanās, palīgīdzekļu izmantošana).

• Meteoroloģisko apstākļu ietekme (augšnes auglība, augšnes apakškārtas iridāšana).

• Darba organizācija (rūpīga analīze, ko var atņemt, ko ieviest un ko atstāt nemainīgi).

• Darbu plānošana (palīdz iegūt laiku, izdarot darbus iespējami efektīvākajā laikā).

• Tehniskie uzlabojumi nezaļu ierobežošanas tehnikai (jāatvēl laiks un līdzekļi). **LU**

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

TAVS KONSULTANTS

NOSKAIDROTI LLKC LABĀKIE BIROJI 2021. GADĀ

Pēc divu gadu pauzes aizvadīts ikgadējais LLKC saiedēšanās pasākums “Vasaras skola”, kuru šogad rīkoja Balvu konsultāciju birojs.

Bija iespēja doties uz saimniecībām z/s “Amatnieki”, z/s “Riekstiņi” un apskatīt tās klātienē. Pēc tam svinīgs pasākums viesu namā “Paradīzes” vienotā LLKC darbiniekus no visas Latvijas.

Kā ierasts, tika sveikti arī ilggadīgie darbinieki, kuri LLKC strādā 10, 15, 20 un pat 25 gadu garumā.

LLKC vadības ilgi un rūpīgi analizētais nodaļu darba pārskatu vērtējums par paveikto 2021. gadā tika gaidīts ar nepacietību.

Labākie LLKC konsultāciju biroji 2021. gadā:

• “Gada birojs” – Madonas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **lauku attīstībā** – Madonas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **lopkopībā** – Preiļu konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **ekonomikā** – Jēkabpils konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **mežsaimniecībā** – Madonas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **grāmatvedībā un finansēs** – Pierīgas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **augkopībā** – Madonas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **zivsaimniecībā** – Liepājas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **tālākizglītībā** – Ogres konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **projektos** – Madonas konsultāciju birojs;

• Labākais birojs **tīklošanā un sadarbības stiprināšanā** – Bauskas konsultāciju birojs.

“Gada biroja” titulam tika nominēti Madonas, Rēzeknes un Kuldīgas konsultāciju biroji. Par 2021. gada labāko biroju tika atzīts **Madonas konsultāciju birojs**.

“Vasaras skolas” rīkošana 2023. gadā uzticēta LLKC Ogres konsultāciju birojam. **LU**

Liega Avota, LLKC sociālo mediju speciāliste

LAUKI PILSĒTĀ

KĀ KOPIENAS DĀRZS IEDERAS LIEPĀJAS PILSĒTVIDĒ

Jēdziens “Kopienas dārzs” sevī apvieno divas ļoti nozīmīgas lietas: no vienas puses, – kopienu, sabiedrību, līdzdalību un kopīgu darbošanos, un, no otras puses, – dārza veidošanu un, kā to mēdz dēvēt, – urbāno dārzkopību, kas nav jaunums un ir pazīstama Eiropā un arī pasaulē.

Šajā rakstā mēģinām izziņāt, kā šāda ideja spēj iedzīvoties un rod savu vietu vienā no Latvijas lielākajām pilsētām – Liepājā. Lai to izprastu un rastu atbildes uz dažiem jautājumiem, Liepājas kopienas dārzā tiek ar biedrības “Radi Vidi Pats” pārstāvi **Kristīni Jonovu**, kura šajā iecerē ir iesaistījusies ar visu sirdi, jo tā ļauj izmantot gan Bulduru dārzkopības vidusskolā iegūtās zināšanas, gan arī gūt veldzējumu, darbojoties dārzā.

No pozitīvas pieredzes gūtais

Ideja par kopienas dārza izveidi radās pirms trim gadiem, kad biedrība “Radi Vidi Pats” uzsāka projektu “Radi Liepāju Pats” ar mērķi izmēģināt dažādas metodes, kas palīdzētu iesaistīt liepājniekus kvalitatīvu un demokrātisku dzīves apstākļu veidošanā programmas Aktīvo iedzīvotāju fonds (AIF) ietvaros. Ir īstenotas un šobrīd notiek daudzas dažādas aktivitātes. Viena no projektā ietvertajām aktivitātēm ir divu gadu laikā Liepājā izveidot kopienas dārzu – vietu, kur pilsētniekiem satikties, rūpēties par kādu dobīti un arī gūt no tā prieku. Kopienas dārzs kalpo kā izglītojošs centrs ar aktivitātēm un nodarbībām, tā ir vieta, kur iedvesmoties un mācīties atbildību.

Kā stāsta Kristīne, tad iedvesma šāda

Dārzs pavasarī vēl gaida savus kopējus

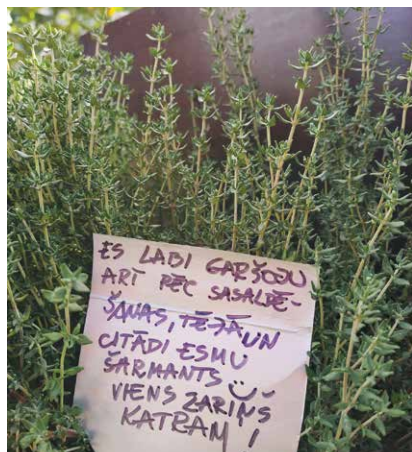
Bērniem dārzs sniedz lielisku dabas procesu izziņāšanas iespēju

dārza izveidei un arī tā ierīkošanai gūta Vācijas galvaspilsētā Berlīnē, permakultūras saimniecībā “Lejas Varicēni” (Smiltenes novads) un citos kopienas dārzos, kuri darbojas Latvijas pilsētās. Lai papildinātu zināšanas par dārza izveidi, ir apmeklēta Latvijas atvērta saimniecība “Zadiņi” (Smiltenes novads).

Patlaban dārzs savu vietu ir radis iepriekš pamestā un

nekoptā pilsētās vietā – Kuģinieku ielā 6 (blakus Juliannas pagalmam). Biedrībai ir vienošanās par teritorijas kopšanu un dārza atrašanos uz diviem gadiem. Apzinoties, ka vienošanās ir uz noteiktu laiku, dārza formāts izvēlēts kā pārvietojams uz jebkuru vietu, jo pamatā tiek audzēti viengadīgi augi koka kastēs.

Dārza ierīkošana uzsākta 2021. gada martā ar iedzīvotāju dārza skiču konkursu. Turpmāko dārza izveidi ietekmēja Covid pandēmija un ieviestie klātienē pulcēšanās ierobežojumi, kuri liedza īstenot daudzas sākotnēji plānotās aktivitātes. Pielāgojoties situācijai, īstenotas vairākas tiešsaistes apmācības. Piemēram, par biokomposta un komposta veidošanu pilsētā kopā ar ilgtspējas speciālisti Noru Sudmali. Pēc mācībām tika speciāli izveidota un uz komposta kastēm novietota pamācība tā veidošanai. Lai arī cik dīvaini nebūtu, Kristīne secina, ka pamācība īsti netiek ievērota pavisam vienkārša iemesla dēļ – cilvēki nelasa un neseko līdzīgi noteiktām instrukcijām un pamācībām.

Augiem tiek pievienoti arī asprātīgi komentāri

UZZIŅA

- Liepājas kopienas dārza veidotāji – biedrība “Radi Vidi Pats” (<https://radividipats.lv>) kopā ar Liepājas iedzīvotājiem un uzņēmējiem.
- Projektu atbalsta Islande, Lihtenšteina un Norvēģija ar EEZ un Norvēģijas grantu programmas “Aktīvo iedzīvotāju fonds” starpniecību.
- Vērtīgs video lekciju cikls kopā ar Līgu Eglīti par kopienas dārzu būtību, ierīkošanu, kopšanu un ražas novākšanu meklējams kopienas dārza “AUDZ” Youtube kontā – <https://www.youtube.com/channel/UCSVSYWT3r-SW3QqBXiqKdKQ>

◀ 10. lpp.

Otra tiešsaistes tikšanās tika rīkota sadarbībā ar biedrību “Kulturlabor Trial&Error” no Vācijas, kuras pārstāvji dalījās ar pieredzi sabiedrības iesaistē un kopienas dārzu veidošanā Berlīnē, sniedza praktiskus ieteikumus un iedrošinājumu.

Un jau klātienē, ievērojot pulcēšanās nosacījumus, rīkojot talkas un individuāli, tika sakopta esošā vieta, izveidots pamatdārzs, kuru tiek turpināts kopt un pilnveidot arī šobrīd.

No sēkļiņas līdz ražai

Dārzā notiekošo pieskata Kristīne ar palīgiem. Te nāk cilvēki, kuri vēlas darboties, ierīkot dības, sēt, stādīt, ravēt, laistīt, nākt uz izsludinātajām talkām, redzēt rezultātu un kopīgi baudīt ražu. Te nav ne žoga, ne vārtu, tāpēc var nākt arī vienkārši atpūsties un pavadīt brīvo laiku. Kristīne atzīst, ka ne vienmēr ir zināms, kas ierodas, jo cilvēki var nākt jebkurā laikā.

Dārza teritorija ir pietiekami plaša, un bez papildus spēkiem neiztik. Tā iepriekšējā gadā veiksmīgi izveidojusies sadarbības ar valsts un pašvaldības institūcijām par cilvēku integrēšanu sabiedrībā ar darbu kopienās dārzā. Šogad ir piesaistīts cilvēks no Ukrainas, kurš paveic steidzamās lietas, kuras nav izdarījuši kopienas dārza apmeklētāji. Un arī šajā gadījumā nav stāsts tikai par darba nodrošināšanu cilvēkam, kurš ir pārdzīvojis un pārdzīvo smagus brīžus savā dzīvē, bet gan darbošanos dārzā, iesaistīšanos kopienā un atbalstu ikdienas jautājumu risināšanā.

Šādi daži bērni apzīmējuši savus iestādītos augus

Dārzs ir ļoti mainīgs un dinamisks, jo tajā tiek audzēts tas, ko cilvēki vēlas, un nepastāv striktu nosacījumu, kam būtu jābūt. Vienīgi dārza izvietojumā tiek ievērots sadalījums, ka priekšplānā vairāk ir garšaugi un ziedi (sauļes puķes, piparmētras u. c.), savukārt dārzeni tiek audzēti tālāk no ielas – dārza sēnā un dziļumā.

Veidojot dārzu noteiktajā vietā, jārēķinās ar to, ka esošajā augsnē nevar neko izaudzēt un ir ierobežota ūdens pieejamība, tāpēc, lai vispār būtu iespēja kaut ko izaudzēt, liela nozīme ir laika apstākļiem. Esošie ierobežojumi nosaka kopējo dārza izskatu un augu audzēšanas metodes.

Dārzā pamatā tiek audzēti viengadīgie augi kastēs, augstajās dībēs un siena/salmu ruļļos. Tiek audzēti: kabači, ķirbji, lauka tomāti, kartupeļi, Briseles kāposti, bietes, zirņi, pupas, paprika, selerijas, dilles, garšaugi, meža zemenītes, puķes (sauļespuķes, peonijas, samtenes, cinnijas u. c. puķes) un citi augi.

Iespēju robežās tiek ievēroti perma-kultūras audzēšanas principi. Kā piemēru

Kristīne min saules puķu spirāli (labirintu) augstās dības veidā, kas izveidota, izmantojot kartonu, zemi un sienu. Šādā dībā ļoti labi tiek saglabāts mitrums.

Dārzs ir laba vieta arī dažādām citām idejām un eksperimentiem, piemēram, kartupeļu stādīšanai rudenī un jūras mēslu izmantošanai. Kristīne norāda, ka dībā, kurā ir izmantoti tepat Liepājas pludmalē savāktie jūras mēsli, dārzeni aug griezdamies, jo tiek nodrošināti augiem nepieciešamie barības elementi un labāk saglabāts mitrums.

Pēc pieredzes Kristīne stāsta, ka dārzam ir liela izglītojoša nozīme, jo pilsētā dzīvojošās ģimenes ar bērniem nāk un iepazīst, kā no sēkļiņas izaug augi, seko līdz izaugšanas procesiem un redz, kā aug dārzeni un augļi, kā arī aktīvi iesaistās dārza veidošanas procesā. Dārzā viesojas arī bērnu grupiņas no bērnu dārzā un skolēnu klases no Liepājas skolām, kas iepazīst augošos dārzenus un augus, klausās par augu audzēšanu un nozīmi. Viena klase ir izveidojusi savu dību, kuru paši arī kopj.

Kopienas dārzus visos Liepājas mikrorajonos

Biedrība “Radi Vidi Pats” neapstājas pie jau sasniegtā, un, ja būs iespējams, tad vēlētos iedvesmot citas biedrības un cilvēkus veidot dārzus arī citos Liepājas mikrorajonos.

Jārēķinās, ka katram esošajam kopienas dārzam var būt savas nianšes un mazliet atšķirīgi darbības principi. To ilglaiēcīga darbība ir atkarīga no aktīva iesaistīto cilvēku kodola, apkārtējo cilvēku līdzdalības un atbalsta, lai nodrošinātu darbarīkus, izejmateriālus dībēm, augsni, sēklas, stādus un citas lietas, kā arī dažādām aktivitātēm, kuras veicina iesaisti un līdzdalību starp paaudzēm.

Varbūt jūs jautāsiet, kāda gan laukiem saistība ar kopienas dārzu pilsētā? Pavisam tieša – neatkarīgi no dārza atrašanās vietas, darbošanās un tajā izaudzētais veicina iedzīvotāju veselību, attīsta kopīgas intereses, rada aizrautību pret zemes darbiem, veicina izpratni un spēju novērtēt ieguldīto darbu augu izaudzēšanā un piedot lielāku vērtību pašu un vietējo saimniecību izaudzētai produkcijai. **LL**

Jaunieši labprāt izdāļo saimniecības konteineru

Aleksejs KAČANOVS,
LLKC Liepājas konsultāciju
biroja vadītājs
e-pasts:
aleksejs.kacanovs@llkc.lv
tālrs. 27843096

MEŽSAINIECĪBA

NEPIETIEKAMI NOVĒRTĒTAIS RESURSS – SAVAĻAS OGAS

Čiekurs

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Pēdējā laikā cilvēki arvien vairāk sāk novērtēt ikdienišķas un šķietami pašsaprotamas lietas. Arī dabas sniegtos labumus, ko vides zinātnē mēdz dēvēt par ekosistēmu pakalpojumiem.

Latvijā – daudz vairāk nekā vidēji Eiropā

Latvijā ar ogošanu, sēņošānu, ārstniecības augu un dekoratīvo materiālu vākšanu jeb nekoksnes produktu ieguvei nodarbojas daudz vairāk mājsaimniecību nekā vidēji Eiropā. Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” pētījumi rāda, ka 88% iedzīvotāju ievākuši kādu no meža nekoksnes produktiem, bet apmēram 9% respondentu tas ir bijis arī ienākumu avots. Eiropā vidēji ar nekoksnes resursu ieguvei nodarbojas 28% mājsaimniecību.

Katrai ogu sugai – sava ekoloģiskā niša

Latvijā visbiežāk sastopamās un ekonomiski nozīmīgākās savvaļas ogu sugas ir mellenes (*Vaccinium myrtillus L.*), brūklenes (*Vaccinium vitis-idaea L.*), zilenes (*Vaccinium uliginosum L.*), purva un sīkās dzērvenes (*Oxycoccus palustris Pers.* un *Oxycoccus microcarpus Turcz. ex Rupr.*) un meža avenes (*Rubus idaeus L.*). Koku sugu sastāvs, mežaudzes biežība un vecums ir svarīgi faktori, kas ietekmē gan gaismas pieejamību zemsedzei, gan augsnes mitrumu un barības vielu apriti.

Nozīmīgākās savvaļas ogu sugas

Mellene ir ekoloģiski plastiska boreāla suga, kas spēj augt arī purvainās, mitrās augsnēs, piemēram, sūnu purvā kopā ar brūklenēm, zilēm, dzērvenēm un retāk sastopamajām lācenēm. Mellenes lielākoties vairojas veģetatīvi no viena auga, mežā veidojot apļveida klājienu. Izcirtumos, ja vien rizoīdu daļa nav pārlieku bojāta, sākotnēji iespējama melleņu atjaunošanās, bet ilgtermiņā pārlieku lielā jaunaudzes biežībā, kad samazinās zemsedzei pieejamais gaismas daudzums, melleņu sastopamība sarūk.

Brūkle visbiežāk ap 0,2 m augstumu vienlaidu klājienu veido nabadzīgākos

meža tipos, piemēram, silā, slapjajā mētrajā vai purvājā. Bieži vien arī izcirtumā vai jaunaudzē redzamas sarkanās brūkleņogas, jo viens no limitējošiem faktoriem brūkleņu izplatībai ir tieši gaismas daudzums – jo vairāk gaismas, jo optimālāki augšanas apstākļi. Otrs, bet ne mazāk svarīgs faktors ir augsnes auglība: brūklenēm patīk mazauglīga, vidēji auglīga, nereti skāba augsne.

Zilenes nereti mežā tiek jauktas ar mellenēm. Atšķirībā no mellenēm zīleņu zilganzaļie krūmi spēj sasniegt 1,2 m augstumu (vidēji 0,5–0,7 m). Melleņu mētras ir īsākas – vidēji 0,2–0,3 m. Gatavās zīleņu ogas nav zili melnas kā mellenēm, bet gan blāvi zilganas. Zilenes visbiežāk ieraudzīsim sūnu purvā vai purvājā (ar skābu augsni), vai arī izteikti mitrā mežā. Līdzīgi kā mellenes un brūklenes, arī zilenes galvenokārt pavairojas veģetatīvi, veidojot klonus.

Dzērvenes ir antioksidantiem, vitamīniem un minerālvielām bagātākās Latvijas ogas. Sausā priežu silā vai liepu gāršā dzērveņu ogas neieraudzīsim, bet kādā mitrākā ieplakā vai sūnu purvā gan. Atšķirībā no citām sugām dzērvenes parasti dabā pamanām tikai rudenī, kad redzamas ogas, jo sīkais, mūžzaļais, ložņājošais stublājs bieži vien pazūd sfagnu paklājā.

Meža avenes vidēji vecā vai pieaugušā mežā parasti redzēsīm bez ogām, tikai kā veģetatīvus dzinumus. Šī suga strauji, parasti divu gadu laikā kolonizē auglīgu meža zemi pēc liela izmēra traucējumiem, vienlaidu atjaunošanas cirtēm, vējgāzēm u. c., veidojot blīvu audzi. Ogas veidojas uz divgadīgiem dzinumiem, tādēļ lielākā aveņu raža izcirtumā gaidāma četrus līdz septiņus

gadus pēc mežizstrādes. Meža avenēm labvēlīgākie apstākļi ir auglīga, bāziska augsne un liels gaismas daudzums, šādās platībās aveņu dzinumi var pārsniegt pat 2 m augstumu.

Sistemātiski tiek ievākti dati

Jau 14 gadus Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” pastāvīgajos Meža statistiskās inventarizācijas parauglaukumos tiek ievākti dati un apkopota informācija par nekoksnes resursiem – ogulāju sastopamību un segumu dažādos meža tipos Latvijā.

Jau piecus gadus tiek ievākti dati arī par dažādu ogulāju sastopamību un to produktivitāti mežos pēc krājas kopšanas cirtes, kā arī divās modeļteritorijās dažādos meža tipos, nodrošinot datus meža ogu ražas prognozēšanas modeļu izstrādei. Līdzšinējie rezultāti liecina, ka kopšanas cirte, kuras rezultātā palielinās gaismas daudzums mežaudzē, pirmajos gados labvēlīgi ietekmē ogulāju segumu un ražību.

Lietderīgi zināt!

Ogot drīkst visos AS “Latvijas Valsts meži” apsaimniekotajos valsts mežos, SIA “Rīgas meži”, pašvaldību un privātajos mežos, ja vien meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs saskaņā ar likumu nav noteicis ierobežojumus.

Ogot nedrīkst īpaši aizsargājamu dabas teritoriju rezervāta stingrā un regulējamā režīma zonā.

Publikācija sagatavota Latvijas Zinātnes padomes finansētā projekta “Meža ekosistēmu pakalpojumu novērtējums Latvijā” (Nr. lzp-2020/2-0119) ietvaros.

Agita Treimane, Zane Lībiete, LVMI “Silava”

BRISELES GAITEŅOS

ES SAMAZINĀTAS RAŽAS PROGNOZES

Karstās vasaras dēļ ES vasarāju kultūraugu ražas perspektīvas ir samazinātas par 2,1%, tādējādi vidējā ražība no ha prognozēta 5,38 tonnas. Salīdzinājumam – pēdējo piecu gadu vidējā ražība no ha ir 5,49 tonnas, informē ES lauksaimniecības resursu uzraudzības JRC Mars biļetens.

JRC MARS Bulletin jūlija numurā norādīts, ka vizīteiktākais samazinājums (par 8 līdz 9% ES līmenī) ir graudu kukurūzai, saulespuķēm un sojai, kurām ražas prognozes patlaban ir krietni zem 5 gadu vidējā rādītāja. Ziemāju ražas prognozes, kuru novākšanas sezona tuvojas beigām, ES līmenī mainītas nedaudz, ražībai no ha saglabājoties tuvu 5 gadu vidējam rādītājam.

Pārskata periods vairākos Eiropas reģionos iezīmējās ar ārkārtīgi karstiem un sausiem apstākļiem. Negatīvā ietekme uz vasarāju kultūraugu ražas potenciālu ir vizīteiktākā reģionos, kurus jau ir skāris ilgstošs lietus deficīts, piemēram, lielā daļā Spānijas, Francijas dienvidos, Itālijā,

Gaisa temperatūras ietekme uz aramzemi ES.

Karstums periodā no 2022. gada 1. jūnija līdz 18. jūlijam salīdzinājumā ar karstuma mērījumiem periodā no 1991.-2021. gadam

- Viskarstākais periods
- Otrās karstākais
- Trešais karstākais
- Ceturtais karstākais
- Piektais no 10 karstākajiem
- Cits

Data source: temperature data from MARS CGMS D5; Mask: arable land based on CLC 2012 and GlobCover 2009 (c) European Union, 2022 Joint Research Centre

Vācijas vidienē, Rumānijas ziemeļdaļā, Ungārijas austrumos un Ukrainas rietumos un dienvidos. Neatkarīgi no tiešas ietekmes uz augšanu, sausums un karstuma stress vairākos reģionos sakrita ar zie-

dēšanas stadiju, kā rezultātā samazinājās ziedu auglība. Turklāt vairākos reģionos, kur vasarāju audzēšana ir atkarīga no apūdeņošanas, ļoti zemais ūdens rezervuāru līmenis nebija pietiekams. **LU**

VARĒS PALIELINĀT LAUKAUGU AUDZĒŠANU

Pēc ES dalībvalstu pieprasījuma Eiropas Komisija 27. jūlijā atļāva ES dalībvalstīm piemērot islaicīgu pagaidu atkāpi no noteikumiem par augseku un neražojošu ainavas elementu uzturēšanu aramzemē.

Šī pasākuma ietekme būs atkarīga no valsts un lauksaimnieku izvēles, taču EK lēmums ļauj maksimāli palielināt ES ražošanas jaudu attiecībā uz graudaugiem, kas paredzēti pārtikai. Tā ražošanai papildus varēs atvēlēt 1,5 miljonus hek-

tāru. Katra tonna ES ražoto graudaugu uzlabos pārtikas nodrošinājumu pasaulē. Pirms oficiālās pieņemšanas Komisijas priekšlikums nosūtīts ES dalībvalstīm.

Globālā pārtikas sistēma saskaras ar spēcīgiem riskiem un nenoteiktību, ko jo īpaši rada karš Ukrainā, kur tuvākajā nākotnē var rasties arī problēmas ar pārtikas nodrošinājumu. Ņemot vērā, ka LLVS (labas lauksaimniecības un vides apstākļu) standartiem ir liela nozīme attiecībā uz tādiem mērķiem kā augsnes auglības nodrošināšana un bioloģiskā

lauksaimniecība, atkāpe attiecas tikai uz 2023. gadu un paredz to piemērot tikai, lai risinātu problēmas, kas radušās Krievijas militārās agresijas Ukrainā dēļ, kā rezultātā ir apdraudāta globālā pārtikas drošība. Izņēmums attiecas arī uz kultūraugiem, ko parasti izmanto dzīvnieku barošanai, tātad uz kukurūzu un soju.

Komisija ir apņēmusies pilna īstenot Zaļo kursu. Priekšlikums paredz, ka dalībvalstis, kas izmanto atkāpi, veicinās ekoshēmas un agrovides pasākumus, kas paredzēti to KLP stratēģiskajos plānos. **LU**

VAIRĀK MOLDĀVU PRODUKTU

ES Padome jūlija beigās pieņēma regulu, ar ko uz lauku liberalizē tirdzniecību ar septiņiem Moldovas lauksaimniecības produktiem, kas vēl nav pilnībā liberalizēti: tomātiem, ķiplokiem, galda vīnogām, āboliem, ķiršiem, plūmēm un vīnogu sulu.

Tas nozīmē, ka Moldova var vismaz dubultot šo produktu eksportu uz vienu gadu uz Eiropas Savienību bez tarifiem. Jozefs Sikela, Čehijas rūpniecības un tirdzniecības ministrs: "Mēs nevaram ne-

pamanīt Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekmi uz Moldovu. Līdz ar nodevu atcelšanu pārējiem lauksaimniecības produktiem, kas vēl nav pilnībā liberalizēti, Moldova tagad var eksportēt uz ES vismaz divreiz vairāk šo produktu bez nodevām. Ar šiem ārkārtas pasākumiem ES padziļina tirdzniecības attiecības ar Moldovu un apliecina atbalstu Moldovas ekonomikas stabilizācijai".

Krievijas nepamatotais karš pret Ukrainu atstājis postošu iespaidu uz Ukrainu, kā arī uz Moldovas Republiku. Tas

ir negatīvi ietekmējis Moldovas spēju tirgoties ar pārējo pasauli, jo tās eksports ir atkarīgs no Ukrainas infrastruktūras un tā lielā mērā ir zaudējusi piekļuvi saviem tirgiem Ukrainā, Krievijā un Baltkrievijā.

ES Padomes lēmums, kas būs spēkā uz vienu gadu attieksies uz septiņiem lauksaimniecības produktiem, novirzīs šo eksportu uz ES. Jāteic, ka šie bija vienīgie Moldovas produkti, kuru tirdzniecība ar ES vēl nebija liberalizēta. **LU**

Pēc AG-Press materiāliem sagatavoja
Iveta Tomsona, LLKC Apgāda vadītāja

LAUKU ATTĪSTĪBA

ATPŪTA *Ludza*

“Izbaudi mirkli, veido atmiņas, ķer sajūtu, ļaujies piedzīvojumam, palutini sevi, atpūties kvalitatīvi!”
Tā savā mājaslapā <http://atputaludza.lv> ikvienu ludzānieti un Ludzas ciemiņu aicina IK “Dambis 4” īpašnieks Dagnis Tihovskis.

Daudzi Latvijas iedzīvotāji Dagni atpazīst kā vienu no Tihovsku ģimenes pārstāvjiem un ir iemīļojuši viņu sirsnīgās un skanīgās dziesmas, kurām caurvijas Latgales spēks un patiesums. Taču ludzānieši Dagni pazīst arī kā aktīvu uzņēmēju tūrisma jomā, kurš piedāvā Ludzas viesiem izbaudīt aktīvu atpūtu, iepazīstot Ludzu, Ludzas novadu un zilo ezeru zemi – Latgali.

Īstens dzimtās zemes patriots

Kā īstens savas dzimtās puses patriots Dagnis ir saistījis savu dzīvi ar Ludzas pusi. Te nodibināta ģimene. Abi ar sievu Lanu audzina savas atvases – meitiņu Kristiānu un dēliņu Kristoferu, attīsta un pilnveido savu uzņēmējdarbību, ar katru gadu paplašinot piedāvājumu klāstu, tā radot aizvien jaunas atpūtas un svētku svinēšanas iespējas vietējiem iedzīvotājiem un piesaistot tūristus, radot viņiem iespēju iepazīt Ludzu no cita skata punkta.

Ideja par uzņēmējdarbību tūrisma jomā Dagnim radās 2014. gadā, kad viņš strādāja Ludzas tūrisma informācijas centrā. Šis darbs bija Dagna pirmā darba pieredze klientu apkalpošanā. Tā bija lieliska iespēja iepazīt Ludzas tūristu un

UZŅĒMĒJDARBĪBA, KAS SNIEDZ PRIEKU KLIENTAM UN PAŠAM UZŅĒMĒJAM

Tihovsku ģimene muzicē – mamma Dace, Dagnis, Dagna meitiņa Kristiāna, māsa Laima

viņa vēlmes. Daudzi tūristi, kuri viesojās Ludzā, meklēja dažādas atpūtas iespējas Latvijas senākajā pilsētā, kas ir bagāta ar ezeriem. Ludzu ieskauj trīs ezeri – Mazais Ludzas un Lielais Ludzas ezers un Dunākļu ezers. Arī tuvākā apkārtnē ir ezeriem bagāta. Tā ir pilsētas bagātība, kas noteikti ir jāredz un jāizbauda arī Ludzas ciemiņiem. Darbā ar Ludzas viesiem tūrisma informācijas centrā Dagnis saprata, ka Ludzas bagātība – ezeri – netiek izmantota pilnvērtīgi, daudzas aktīvā tūrisma nišas Ludzas apkārtnē ir brīvas. Dagnis nolēma tās aizpildīt. 2015. gadā tika dibināts uzņēmums IK “Dambis 4”.

Īstenotas vispārrošākās idejas

Pirmais aktīvā tūrisma pakalpojums, ko Dagnis piedāvāja saviem klientiem, ir velosipēdu noma. Tas deva iespēju Ludzas ciemiņiem iepazīt Ludzu, braucot ar

velosipēdu, ierasties vietās, kur ar auto piekļūšana nav iespējama, baudīt pilsētas gleznaino apkārtni un skaisto dabu. Gadiem ritot, izprotot un ņemot vērā klientu vēlmes, radās jaunas idejas, pakalpojumu klāsts tika paplašināts. Ieviešot jaunus pakalpojumus, bija nepieciešami arī ieguldījumi. Finanšu piesaistē uzņēmuma attīstībai tika saņemts atbalsts LEADER projektos. Kā jebkuram uzņēmumam, arī Dagna IK tas ir liels atbalsts, kas ļauj piepildīt vispārrošākās idejas. Bet tajā pašā laikā saņemtais atbalsts projekta ietvaros arī neļauj atslābt, bet gan liek cieši turēties pie izvirzītajiem uzdevumiem un sasniegt iecerētos mērķus.

Iesniedzot projekta pieteikumu konkursā “Esi uzņēmējs Ludzas novadā”, ko katru gadu organizē Ludzas novada pašvaldība, piešķirot atbalstu novada jaunajiem uzņēmējiem savu uzņēmumu attīstībai un pilnveidei, IK “Dambis 4” saņēma atbalstu jauna inventāra un pamatlīdzekļu iegādei.

Jau otro gadu Dagnis izmanto iespēju, ko sniedz pašvaldība, daļēji finansējot darbiniekus vasaras sezonā Ludzas novada skolēnu vasaras nodarbinātības pasākuma ietvaros. Vasara ir karstākais laiks tūrisma jomā, tāpēc šajā laikā palīgu darbs ir neatsverams. Turklāt tas ir lielisks veids, kā sniegt sava novada jauniešiem iespēju gūt pirmo darba pieredzi, nopelnīt pirmo algu un iepazīt uzņēmējdarbības kā iztikas avota pozitīvos un negatīvos aspektus.

► 16. lpp.

Muzikālais plosts – Dagnis, māsa Laima un tūristi

Dagnis kopā ar laivotājiem

Dagnis vizinās ar ūdensmotociklu

◀ 15. lpp.

Jāpiezīmē, ka Dagnis, pats gados jaunans uzņēmējs, aktīvi atbalsta darboties gribošus jauniešus. 2016. gadā viņš piedalījās arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Ludzas konsultāciju biroja jauniešu programmā "Laukiem būt!" Nākamajos gados viņš labprāt līdzdarbojās šajā pasākumā kā jauniešu iedvesmotājs, daloties ar savu pieredzi un sniedzot padomus topošajiem jaunajiem uzņēmējiem. Galvenais, ko Dagnis toreiz uzsvēra, bija ieteikums jauniešiem piedalīties visos iespējamajos konkursos un projektos, lai gūtu papildu finansējumu sava biznesa attīstībai, kā arī lai iegūtu jaunus kontaktus, zināšanas un pieredzi.

Patreiz IK "Dambis 4" piedāvāto pakalpojumu klāsts ir plašs. Ir izveidots savs zīmols "Atpūta Ludzā", pieejamie pakalpojumi ir apkopoti mājaslapā <http://atputaludz.lv>, ir aktīvs konts Facebook, kurā regulāri tiek atjaunota un papildināta informācija.

"Atpūta Ludzā" piedāvā plostu nomu. Tas ir aizraujošs brauciens ar plostu pa Ludzas Mazo ezeru kopā ar Tihovsku ģimeni. Brauciena laikā tiek dziedātas latgaliešu tautsdziesmas, mācīti tautisko instrumentu nosaukumi un demonstrēta to spēle.

Peldošā māja ar pirti ir lielisks veids, kā relaksēties un gūt sirds mieru. Tā atrodas pašā Latvijas austrumu pierobežā, meža ieskaudā ezerā. Lielisks veids laiskai atpūtai ir kubls, kas piemērots ne tikai atpūtai vasaras sezonā, bet arī ļoti iecienīts ziemas periodā.

Ludzu var iepazīt, arī laivojot pa Ludzas ezeriem, no kurienes paveras lielisks skats uz senajām pilsdrūpām un vecpilsētu. Laivošana ir iespējama gan ar kajakiem, gan kanoe laivām.

Aktīvs ūdensprieku baudītājs

Ir izstrādāti vairāki laivošanas maršruti – pa Rītupi, Zilupes upi, Istras upi. Piemēram, laivošanas maršruts pa Zilupes upi ir gar pašu Latvijas austrumu robežu, tas ir savdabīgs veids, kā iepazīt Latvijas attālākos nostūrus, slīdot laivā pa upes straumi.

Tāpat tiek piedāvāti arī ekstrēmāki ūdens atpūtas veidi adrenalīna cienītājiem – ūdenspriekus var baudīt, arī vizinoties ar ūdensmotociklu, SUP dēļiem vai vindsērfinģu.

Arī pats Dagnis ir aktīvs ūdensprieku baudītājs. Visos pakalpojumos, ko piedāvā "Atpūta Ludzā" zīmols, ir nepieciešam klientu aktīva iesaiste, līdzdarbošanās. Visus pakalpojumus iespējams tā uzreiz pat neizdodas izbaudīt, piemēram, vindsērfinģā. Iemaņas ir jāapgūst. Dagnis ir izmēģinājis un apguvis visu, ko piedāvā saviem klientiem, un labprāt dalās savās zināšanās, iedrošina un veic pamatapmācību nepieciešamības gadījumā. Jo gandarījums, prieks un emocijas, ko gūst klienti, ir tā vērts.

Dagnis arī aktīvi sadarbojas ar Ludzas tūrisma un informācijas centru. Sadarbībā ar vietējiem ēdinātājiem "Atpūta Ludzā" piedalījās nesen notikušajās Mājas kafejnīcu dienās, lutinot savus klientus ar dziesmām un gardiem ēdieniem uz plosa braucienā pa Zvirgzdenes ezeru.

Klienti lielākoties ir tūristi no Latvijas, bet apmēram 10% no viesiem ir ārzemnieki. Savukārt Latvijas tūristu sadalījums ir apmēram 20% Ludzas novada iedzīvotāji, bet 80% citu Latvijas novadu iedzīvotāji.

Dagnis atzīst, ka lielākais dzinulis, kas liek virzīties uz priekšu, ir redzēt smaidu un prieka dzirksteli klienta acīs. Neatsverams atbalsts uzņēmējdarbībā ir

Dagņa ģimene, sieva Lana – cilvēki, kuri atbalsta, saprot un iedvesmo. Dagnis ir aizrautīgs maksātnieks, bet no sava uzņēmuma piedāvātajiem pakalpojumiem iecienījis braucienu ar ūdensmotociklu.

Vairāk darot, visu var paspēt

Uz jautājumu, kā to visu var apvienot ar algotu darbu, ģimenes dzīvi un muzicēšanu, Dagnis atbild, ka, vairāk darot, vairāk var paspēt. Viss esot atkarīgs no plānošanas. Kad viss pašam sev ir salikts pa plauktiņiem, tad viss notiek.

Visiem jauniešiem, kuriem ir sapnis par uzņēmējdarbību, Dagnis iesaka uzdrošināties. Taču ikvienam Ludzas viesim Dagnis iesaka ne tikai aktīvo atpūtu "Atpūta Ludzā", bet arī apskatīt vecpilsētu, Ludzas dažādu konfesiju baznīcas, senās pilsdrūpas, Amatnieku centru un Ludzas Novadpētniecības muzeju.

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
"Lauku Lapu" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

